

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

IZVJEŠTAJ O KVALITETI ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE Strukturne poslovne statistike (SPS) za 2023.

Organizacijska jedinica: Odjel strukturnih poslovnih statistika
Priredila: Paula Nimac

prosinac 2025.

0. Osnovne informacije

- Svrha, cilj i predmet istraživanja

Strukturne poslovne statistike poduzeća (SPS) opisuju strukturu, izvođenje i učinak gospodarskih djelatnosti tržišnih proizvođača, vrednovan u tržišnim cijenama, promatranjem jedinica koje te djelatnosti obavljaju. Osiguravaju informacije o prihodima i rashodima, veličini, zaposlenosti, produktivnosti, nacionalnoj i regionalnoj specijalizaciji, investicijama itd. Svrha istraživanja strukturnih poslovnih statistika jest praćenje poslovanja i osiguravanje međunarodno usporedivih podataka u potpunosti u skladu s europskim standardima strukturnih poslovnih statistika (UREDBA (EU) 2019/2152 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 27. studenoga 2019. o europskim poslovnim statistikama i stavljanju izvan snage deset pravnih akata u području poslovnih statistika). Dobiveni pokazatelji omogućuju analizu poslovanja i strukturnih promjena poslovne populacije. Osnova su za izradu tržišnih analiza i donošenje poslovnih odluka te za izračun bruto domaćeg proizvoda i ocjenu osnovnih makroekonomskih kategorija.

- Izvještajno razdoblje

Kalendarska godina

- Pravni akti i drugi sporazumi

UREDBA (EU) 2019/2152 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 27. studenoga 2019. o europskim poslovnim statistikama i stavljanju izvan snage deset pravnih akata u području poslovnih statistika (Tekst značajan za EGP)

PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2020/1197 od 30. srpnja 2020. o utvrđivanju tehničkih specifikacija i modaliteta u skladu s Uredbom (EU) 2019/2152 Europskog parlamenta i Vijeća o europskim poslovnim statistikama i stavljanju izvan snage deset pravnih akata u području poslovnih statistika (Tekst značajan za EGP)

UREDBA VIJEĆA (EEZ) br. 696/93 od 15. ožujka 1993. o statističkim jedinicama za promatranje i analizu proizvodnog sustava unutar Zajednice

UREDBA (EU) br. 549/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 21. svibnja 2013. o Europskom sustavu nacionalnih i regionalnih računa u Europskoj uniji (Tekst značajan za EGP)

UREDBA (EZ) br. 1893/2006 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 20. prosinca 2006. o utvrđivanju statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti NACE Revision 2 te izmjeni Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3037/90 kao i određenih uredbi EZ-a o posebnim statističkim područjima (Tekst značajan za EGP)

Metodološki priručnik o europskim strukturnim poslovnim statistikama, izdanje 2021.

Priručnik o europskim poslovnim statistikama, izdanje 2021.

PREPORUKA KOMISIJE od 6. svibnja 2003. o definiciji mikro, malih i srednjih poduzeća (prijavljeno pod brojem dokumenta C(2003) 1422) (Tekst značajan za EGP) (2003/361/EZ)

Vodič za korisnike o definiciji malih i srednjih poduzeća

Zakon o računovodstvu (NN, br. 78/15., 134/15., 120/16., 116/18., 42/20., 47/20., 114/22., 82/23.)

Odluka o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti - NKD 2007. (NN, br. 58/07. i 72/07.)

Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (NN, br. 95/16., 144/20., i 158/23.)

Pravilnik o obliku i sadržaju dodatnih podataka za statističke i druge potrebe (NN, br. 2/17. i 158/23)

- Sustav klasifikacija

Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007. (NKD 2007.)

- Statistički pojmovi i definicije

POSLOVNA POPULACIJA

Varijabla 210101: Broj aktivnih poduzeća

Broj aktivnih poduzeća jest broj svih statističkih jedinica koje su u bilo kojem trenutku tijekom referentnog razdoblja bile "poduzeća" prema definiciji iz Uredbe Vijeća (EEZ) br. 696/93 te su bile aktivne tijekom istog referentnog razdoblja. Smatra se da je statistička jedinica bila aktivna tijekom referentnog razdoblja ako je u tom razdoblju ostvarila pozitivan promet, imala rezultate ili zaposlenike ili je ulagala.

Napomena: Za veličinu poduzeća u statističke svrhe u praksi se koristi raščlamba prema broju zaposlenih osoba. Mikropoduzeća: manje od 10 zaposlenih osoba; mala poduzeća: 10 - 49 zaposlenih osoba; srednje velika poduzeća: 50 - 249 zaposlenih osoba; velika poduzeća: 250 i više zaposlenih osoba. Uobičajeno se pod stavkom mala i srednja poduzeća (MSP) podrazumijevaju mikro, mala i srednje velika poduzeća.

Dodatni službeni kriteriji za definiranje MSP-a dani su u PREPORUCI KOMISIJE od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća, malih i srednjih poduzeća (2003/361/EZ). Ne postoji jedinstvena ulazna točka za registraciju poduzeća kao MSP-a. Postoje različiti postupci registracije ovisno o programu financiranja i upravljačkom tijelu (europsko, nacionalno, regionalno) kojemu se podnosi zahtjev.

INPUTI RADA

Varijabla 120101: Broj zaposlenika i samozaposlenih osoba

Broj zaposlenika i samozaposlenih osoba zbroj je broja zaposlenika i broja samozaposlenih osoba. "Broj zaposlenika" definira se kao za varijablu 220102. Broj samozaposlenih osoba jest prosječan broj osoba koje su u nekom trenutku tijekom referentnog razdoblja bile jedini ili zajednički vlasnici statističke jedinice u kojoj rade. Taj broj obuhvaća i obiteljske radnike i vanjske radnike čiji su prihodi čimbenik vrijednosti proizvodnje statističke jedinice.

Varijabla 120201: Odrađeni sati zaposlenika

Ukupan broj odrađenih sati zaposlenika jest broj stvarno odrađenih sati zaposlenika u proizvodnji statističke jedinice tijekom referentnog razdoblja.

Obuhvaća vrijeme utrošeno na popratni rad, kojim se neizravno doprinosi proizvodnji (npr. planiranje, priprema, administrativni rad i sl.), kao i vrijeme bez stvarnog rada, koje statistička jedinica smatra radom i plaća kao rad (npr. kratke stanke, kratki prekidi zbog stagnacije proizvodnje, osposobljavanje i sl.).

Obuhvaća i vrijeme provedeno na radu, koje može biti popratni rad bez stvarne naknade (npr. neplaćeni prekovremeni rad).

Ne obuhvaća plaćeno vrijeme bez stvarnog rada koje statistička jedinica ne smatra radom (npr. godišnji odmor, bolovanje, roditeljni dopust, državni praznici, duže stanke, stanke za obrok, štrajkovi, putovanje na posao i sl.).

Unutargodišnjim statistikama možda se neće moći uzeti u obzir sve te stavke, npr. neplaćeni prekovremeni rad.

Varijabla 120301: Nadnice i plaće

Varijabla "Nadnice i plaće" sadržava sve troškove nastale tijekom referentnog razdoblja u vezi s ukupnom bruto plaćom u novcu ili naravi svih zaposlenika statističke jedinice. Nadnice i plaće dio su varijable 220301 Troškovi primanja zaposlenika.

Ukupna bruto plaća u novcu ili naravi uključuje, ali ne isključivo, sljedeće stavke: izravnu plaću, bonuse, doplatke, nagrade, napojnice, provizije, plaćanja za programe štednje zaposlenika, plaćanja za neodrađene dane, nadnice i plaće u naravi, proizvode poduzeća, smještaj osoblja, službena vozila, opcije povoljnije kupnje dionica i programe kupnje dionica, iznose koje zadržava poslodavac (doprinosi za socijalno osiguranje zaposlenika, porez na osobni dohodak itd.). Unutargodišnjim statistikama možda se neće moći uzeti u obzir sve te stavke.

Ako ih snosi poslodavac, isključeni su troškovi koji se odnose na usluge pružene putem agencijskih radnika te troškovi doprinosa za socijalno osiguranje i drugih sličnih fiskalnih obveza (izravno ili neizravno povezanih s nadnicama i plaćama).

Varijabla 220101: Broj zaposlenika i samozaposlenih osoba

Ista definicija kao u varijabli 120101.

Varijabla 220102: Broj zaposlenika

Broj zaposlenika jet prosječan broj osoba koje su u nekom trenutku tijekom referentnog razdoblja bile zaposlenici statističke jedinice.

Napomena s objašnjenjem

Iako je radni odnos, u kojem su stranke zaposlenik i poslodavac, definiran u posebnom propisu ili ugovoru, pojam "zaposlenik" obično znači osobu koju je statistička jedinica zaposlila radi redovitog pružanja usluga u zamjenu za naknadu i ako usluge koje se pružaju nisu dio neovisnog poslovanja. Radi jasnoće, pripravnici koji su zaposleni pod tim uvjetima smatraju se zaposlenicima.

Prosjeak bi se trebao izračunavati kao aritmetička sredina broja zaposlenika tijekom najkraćih razdoblja jednake duljine u referentnom razdoblju koja se u praksi mogu promatrati (npr. dnevno, tjedno, mjesečno, tromjesečno itd.).

Varijabla 220103: Broj zaposlenika u jedinicama ekvivalentnima punom radnom vremenu

Broj zaposlenika preračunat u ekvivalent punog radnog vremena (FTE).

Broj osoba koje rade manje u odnosu na standardno radno vrijeme radnika koji tijekom cijele godine rade puno radno vrijeme mora se preračunati u ekvivalent punog radnog vremena u odnosu na radno vrijeme radnika koji tijekom cijele godine u jedinici rade puno radno vrijeme. Riječ je o ukupnim odrađenim satima, koji se dijele prosječnim godišnjim brojem sati odrađenih u punom radnom vremenu na gospodarskom području. Budući da se trajanje punog radnog vremena mijenja tijekom vremena i razlikuje se među industrijskim granama, potrebno je primijeniti metode za izračun prosječnog udjela i prosječnih sati za radna mjesta s kraćim radnim vremenom u odnosu na puno radno vrijeme u svim skupinama zaposlenja. Najprije je potrebno procijeniti redoviti radni tjedan s punim radnim vremenom za svaku skupinu zaposlenja. Po mogućnosti je potrebno razvrstati skupine zaposlenja unutar pojedinih industrijskih grana na temelju spola i (ili) vrste posla. Za nesamostalna radna mjesta

ugovorno utvrđeni sati mogu biti odgovarajuće mjerilo za utvrđivanje tih brojki. Ekvivalent punog radnog vremena posebno se izračunava za svaku skupinu zaposlenja, a zatim se zbraja.

U ovu su kategoriju uključene osobe koje rade manje u odnosu na standardni radni dan, manje u odnosu na standardni broj radnih dana u tjednu ili manje u odnosu na standardni broj radnih tjedana/mjeseci u godini. Preračunavanje bi se trebalo izvršiti na temelju broja odrađenih sati, dana, tjedana ili mjeseci.

Varijabla 220201: Odrađeni sati zaposlenika

Ista definicija kao u varijabli 120201.

Varijabla 220301: Troškovi primanja zaposlenika

Ova varijabla uključuje sve troškove povezane s primanjima zaposlenika koje priznaje statistička jedinica tijekom referentnog razdoblja.

Primanja zaposlenika jesu svi oblici naknada koje statistička jedinica daje zaposlenicima za njihove usluge ili zbog prestanka radnog odnosa.

Varijabla 220302: Nadnice i plaće

Ista definicija kao u varijabli 120301.

Varijabla 220303: Troškovi socijalnog osiguranja

Troškovi socijalnog osiguranja poslodavca odgovaraju iznosu doprinosa za socijalno osiguranje koje plaća poslodavac kako bi njegovi zaposlenici ostvarivali pravo na socijalnu zaštitu.

Troškovi socijalnog osiguranja koje snosi poslodavac uključuju doprinose za socijalno osiguranje koje poslodavac plaća za ostvarenje prava na mirovinsko osiguranje, bolovanje, rodiljni dopust, invalidninu, naknadu za nezaposlenost, naknade za nezgodu na radu i profesionalnu bolest, obiteljski doplatak te ostale programe.

Uključeni su troškovi za sve zaposlenike, uključujući osobe koje rade od kuće i pripravnike.

Uključeni su troškovi za sve programe, bez obzira na to jesu li obvezni, kolektivno ugovoreni, ugovorni ili dobrovoljni. Nadnice i plaće koje poslodavac nastavlja plaćati u slučaju bolesti, nezgode na radu, rodiljnog dopusta ili skraćenog radnog vremena moguće je uključiti u ovu varijablu ili u nadnice i plaće, ovisno o računovodstvenoj praksi jedinice.

NABAVE

Varijabla 240101: Ukupne nabave robe i usluga

Ukupne nabave robe i usluga uključuju ukupni iznos robe i usluga koje je kupila statistička jedinica, a računovodstveno su priznate kao kratkotrajna imovina ili troškovi tijekom referentnog razdoblja.

Nabave robe, među ostalim, uključuju: sirovine, pomoćni i ambalažni materijal, potrošni materijal, gorivo, rezervne dijelove, sjeme i stočnu hranu, životinje, sitni inventar i robu kupljenu za daljnju prodaju.

Nabave usluga, među ostalim, uključuju usluge u području električne energije, grijanja, vode, održavanja, popravaka, tantijema, najma, osiguranja, istraživanja (ako ih pružaju treće strane), rada preko agencije, oglašavanja, promidžbe, prijevoza, komunikacije, bankarstva te pravne,

računovodstvene i sve druge usluge koje pružaju treće strane i koje su priznate kao troškovi tijekom referentnog razdoblja.

Povećanje zaliha gotovih proizvoda i proizvodnje u tijeku te financijska imovina i dugotrajna imovina nisu uključeni. Iznimno je uključena i imovina iz drugih razreda reklasificirana u jednu od navedenih stavki.

Nabave robe i usluga iz te definicije vrednuju se u skladu s pravilima utvrđenima u tu svrhu u računovodstvenim standardima na temelju kojih su navedena imovina i troškovi priznati.

Varijabla 240102: Nabave robe i usluga za daljnju prodaju

Nabave roba i usluga za daljnju prodaju u istom obliku su nabave robe za daljnju prodaju trećim stranama bez daljnje prerade. Uključuju i nabavu usluga putem "računa" uslužnih poduzeća, tj. poduzeća čiji prihod ne čini samo posrednička naknada koja se zaračunava za pružanje usluge (kao u slučaju agencija za posredovanje nekretninama), već i stvarni iznos usluge, npr. nabava usluga prijevoza od strane putne agencije.

Nije uključena vrijednost robe i usluga koje se prodaju trećim stranama uz proviziju jer posrednik koji prima proviziju tu robu ne kupuje niti je prodaje.

Nabave roba i usluga za daljnju prodaju u istom obliku dio je varijable Ukupne nabave robe i usluga i upotrebljava se za izračun drugih agregata i iznosa.

Varijabla 240103: Troškovi usluga koje se pružaju putem agencijskih radnika

Ova varijabla uključuje sve troškove koje je statistička jedinica priznala tijekom referentnog razdoblja, a odnose se na usluge koje joj pružaju agencije za privremeno zapošljavanje i slične organizacije koje klijentima osiguravaju radnike na ograničeno vrijeme kako bi dopunili ili privremeno zamijenili radnu snagu klijenta, pri čemu su osobe koje se stavljaju na raspolaganje klijentu zaposlenici jedinice koja nudi privremeno zapošljavanje. Troškovi usluga koje se pružaju putem agencijskih radnika dio su varijable Ukupne nabave robe i usluga.

Međutim, te agencije i organizacije ne pružaju izravan nadzor nad svojim zaposlenicima na radnome mjestu klijenata. Ova varijabla uključuje samo troškove nastale zbog osiguravanja osoblja koje nije povezano s pružanjem određene industrijske ili druge neindustrijske usluge.

Varijabla 240104: Troškovi dugoročnog zakupa i poslovnog najma

Troškovi dugoročnog zakupa uključuju sve troškove koje je statistička jedinica priznala tijekom referentnog razdoblja, a odnose se na zakup dugotrajne imovine. U ovu varijablu uključena su plaćanja u okviru ugovora o poslovnom najmu koji se odnosi na dugotrajnu imovinu.

Za ovu varijablu najam se klasificira kao poslovni najam ako se njime u bitnoj mjeri ne prenose svi rizici i koristi povezani s vlasništvom nad odnosnom imovinom.

Varijabla 240105: Nabave energetske proizvoda

Nabave svih energetske proizvoda tijekom referentnog razdoblja uključuju se u ovu varijablu ako su ti proizvodi kupljeni kako bi se koristili kao gorivo. Trebalo bi isključiti energetske proizvode kupljene kao sirovine ili za daljnju prodaju bez obrade. Ova se brojka navodi samo kao vrijednost.

Varijabla 240201: Promjene zaliha robe

Promjene zaliha robe razlika je između ukupne vrijednosti zaliha koje je statistička jedinica priznala na

kraju i na početku referentnog razdoblja. Vrijednost tih zaliha njihova je priznata vrijednost u financijskim izvještajima.

Varijabla 240202: Promjene zaliha gotovih proizvoda i proizvodnje u tijeku

Ova se varijabla definira kao promjena vrijednosti zaliha gotovih proizvoda i proizvodnje u tijeku statističke jedinice koji još nisu prodani u razdoblju između prvog i posljednjeg dana referentnog razdoblja. Dio je varijable Promjene zaliha robe.

Ti proizvodi uključuju proizvodnju u tijeku koja pripada statističkoj jedinici čak i ako su predmetni proizvodi u posjedu trećih strana. No proizvodi u posjedu statističke jedinice koji pripadaju trećim stranama nisu uključeni.

Zalihama se utvrđuje vrijednost na temelju troškova proizvodnje, prije vrijednosnog usklađivanja (kao što je amortizacija).

Varijabla 240203: Promjene zaliha robe za daljnju prodaju

Promjene zaliha robe za daljnju prodaju razlika je ukupne vrijednosti zaliha koje je statistička jedinica priznala na kraju i na početku referentnog razdoblja kao proizvode namijenjene daljnjoj prodaji trećim stranama bez daljnje prerade. Vrijednost tih zaliha njihova je priznata vrijednost u financijskim izvještajima. Promjene zaliha robe za daljnju prodaju dio je varijable Promjene zaliha robe.

REZULTATI I USPJEŠNOST

Varijabla 140301: Promet

Za sve djelatnosti osim za NACE 64, 65 i neke djelatnosti iz NACE-a 66 promet se sastoji od svih prihoda koji nastaju u referentnom razdoblju tijekom redovitog poslovanja statističke jedinice te se izražava bez ikakvih sniženja cijena, popusta i rabata koje odobrava.

Prihodi su definirani kao povećanja gospodarskih koristi tijekom referentnog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja imovine ili smanjenja obveza, koja dovode do povećanja kapitala, osim povećanja povezanih s uplatama sudionika u kapitalu.

Navedeni priljevi proizlaze iz ugovora s klijentima i ostvaruju se tako da statistička jedinica ispunjava obveze na činidbu predviđene u tim ugovorima. Obveza na činidbu obično je u obliku prodaje (prijenosa) robe ili pružanja usluga, no bruto priljevi također mogu sadržavati prihode ostvarene kao prinos na uporabu imovine statističke jedinice od strane drugih osoba.

Iz prometa su isključeni:

- svi porezi, pristojbe ili nameti izravno povezani s prihodima
- svi iznosi naplaćeni u ime nalogodavca ako statistička jedinica u odnosu s navedenim nalogodavcem djeluje kao posrednik
- svi prihodi koji nisu nastali tijekom redovitog poslovanja statističke jedinice. Te se vrste prihoda obično razvrstavaju kao "Drugi (operativni) prihod", "Financijski prihod", „Izvanredni prihod" ili pod sličnim naslovom, ovisno o odgovarajućem skupu općeprihvaćenih računovodstvenih standarda koji se upotrebljavaju za izradu financijskih izvještaja.

Ispodgodišnjim statistikama možda se ne mogu uzeti u obzir aspekti kao što su godišnja smanjenja cijena, subvencije, rabati i popusti.

Za djelatnosti K6411, K6419 i K649 NACE-a promet se definira kao vrijednost proizvodnje umanjena za subvencije ili državne potpore.

Za djelatnosti K642 i K643 NACE-a promet se može približno odrediti na temelju ukupnih operativnih troškova ako nije naveden u financijskim izvještajima.

Za djelatnosti K6511, K6512 i K652 NACE-a promet se definira kao zarađene bruto premije.

Za djelatnosti K653 NACE-a promet se definira kao ukupni doprinosi za mirovinsko osiguranje.

Za djelatnosti K66 NACE-a za koje promet nije naveden u financijskim izvještajima promet se definira kao vrijednost proizvodnje umanjena za subvencije ili državne potpore. Za djelatnosti K66 NACE-a za koje je promet dostupan u financijskim izvještajima primjenjuje se standardna definicija prometa.

Varijabla 250101: Promet

Ista definicija kao u varijabli 140301.

Varijabla 250110: Promet od glavne djelatnosti na troznamenkastoj razini NACE-a

Dio prometa koji proizlazi iz glavne djelatnosti jedinice. Glavna djelatnost jedinice određuje se u skladu s pravilima utvrđenima u Uredbi Vijeća (EZ) br. 696/93.

Uključen je promet od prodaje robe i usluga koje su predmet podugovaračkog odnosa.

Nije uključen promet od daljnje prodaje robe i usluga nabavljenih za daljnju prodaju u istom obliku.

Varijabla 250201: Bruto marža na robu za daljnju prodaju

Odgovara prihodu od djelatnosti nabave i daljnje prodaje bez dodatne prerade. Izračunava se na temelju prometa povezanog s trgovačkim djelatnostima nabave i daljnje prodaje bez daljnje prerade, ukupne nabave za daljnju prodaju i promjena zaliha robe i usluga nabavljenih za daljnju prodaju.

Bruto marža na robu za daljnju prodaju uključuje prodaju, nabave i promjene zaliha robe i usluga koje se odnose na robu i usluge koje se nabavljaju kako bi se trećim stranama pružile u istom obliku.

Naziva se i bruto trgovačkom maržom.

Varijabla 250301: Vrijednost proizvodnje

Vrijednost proizvodnje vrijednost je ukupne proizvodnje statističke jedinice ostvarene tijekom referentnog razdoblja.

Za sve djelatnosti osim za djelatnosti 64, 65 i 66 NACE-a to je sljedeći zbroj:

+ promet,

± promjena zaliha gotovih proizvoda i proizvodnje u tijeku

± promjena zaliha robe za daljnju prodaju

+ prihodi od subvencija povezanih s proizvodom ili prometom

+ kapitalizirana proizvodnja

- nabave robe i usluga za daljnju prodaju.

Prihodi od subvencija povezanih s proizvodom ili prometom svi su prihodi koji potječu od državne pomoći koje je tijekom referentnog razdoblja statistička jedinica primila i priznala kao državnu pomoć.

Kapitalizirana proizvodnja ukupno je povećanje sve vlastite dugotrajne imovine koje je statistička jedinica priznala tijekom referentnog razdoblja.

Za djelatnosti K6411 NACE-a vrijednost proizvodnje definira se kao drugi administrativni troškovi osim troškova osoblja, uvećani za troškove naknada i provizija, uvećani za troškove osoblja, uvećani za amortizaciju materijalne i dugotrajne nematerijalne imovine.

Za djelatnosti K6419 i K649 NACE-a vrijednost proizvodnje definira se kao potraživanja za kamate i slični prihodi, umanjeno za kamatne obveze i slične izdatke, uvećano za prihod od provizija, uvećano za prihod od dionica i drugih vrijednosnih papira s promjenjivim prinosom, uvećano za neto dobit ili neto gubitke iz financijskih transakcija, uvećano za prihod od subvencija povezanih s proizvodom ili prometom. Za neke djelatnosti K6499 NACE-a vrijednost proizvodnje jest promet uvećan za subvencije ili državne potpore, ili se može približno odrediti na temelju ukupnih troškova poslovanja ako promet nije naveden u financijskim izvještajima.

Za djelatnosti K642 i K643 NACE-a vrijednost proizvodnje jest promet uvećan za subvencije ili državne potpore, ili se može približno odrediti na temelju ukupnih troškova poslovanja ako promet nije naveden u financijskim izvještajima.

Za djelatnosti K6511 NACE-a vrijednost proizvodnje definira se kao zarađene bruto premije, uvećano za prihod od ulaganja, umanjeno za prihod od sudjelujućeg interesa, umanjeno za vrijednosno usklađenje ulaganja, uvećano za prihod od ulaganja reosiguratelja od njihova udjela u bruto tehničkim pričuvama poduzeća, uvećano za nerealizirane gubitke od ulaganja, uvećano za ostale tehničke prihode, neto od reosiguranja, umanjeno za plaćene odštetne zahtjeve, uvećano/ umanjeno za promjenu pričuve za odštetne zahtjeve (povećanje treba oduzeti, a smanjenje dodati), uvećano/umanjeno za promjene ostalih tehničkih pričuva, neto od reosiguranja (troškove treba oduzeti, a prihode dodati), uvećano/umanjeno za (ako je dostupno) promjene ostalih tehničkih pričuva - udio reosiguratelja (troškove treba oduzeti, a prihode dodati), uvećano/umanjeno za (ako je dostupno) promjene fonda za buduća sredstva (troškove treba oduzeti, a prihode dodati), umanjeno za bonuse i popuste, neto od reosiguranja, umanjeno za gubitke od realizacije ulaganja, umanjeno za nerealizirane gubitke od ulaganja, uvećano za ostale prihode.

Za djelatnosti K6512 i K652 NACE-a vrijednost proizvodnje definira se kao zarađene bruto premije, uvećano za prihod od ulaganja, umanjeno za prihod od sudjelujućeg interesa, umanjeno za vrijednosno usklađenje ulaganja, uvećano za prihod od ulaganja reosiguratelja od njihova udjela u bruto tehničkim pričuvama poduzeća, uvećano za ostale tehničke prihode, neto od reosiguranja, uvećano za ostale prihode, umanjeno za plaćene odštetne zahtjeve, uvećano/umanjeno za promjenu pričuve za odštetne zahtjeve (povećanje treba oduzeti, a smanjenje dodati), umanjeno za gubitke od realizacije ulaganja, umanjeno za bonuse i popuste, neto iznos, uvećano/umanjeno za promjenu pričuve za kolebanje šteta (troškove treba oduzeti, a prihode dodati), uvećano/umanjeno za promjene ostalih tehničkih pričuva, koje nisu navedene pod drugim naslovima (troškove treba oduzeti, a prihode dodati).

Za djelatnosti K653 NACE-a vrijednost proizvodnje definira se kao promet, umanjeno za obveze na temelju premija osiguranja, uvećano za prihod od ulaganja, uvećano za ostale prihode, uvećano za potraživanja na temelju odštetnih zahtjeva, umanjeno za ukupne izdatke za mirovine, umanjeno za neto promjenu tehničkih pričuva (povećanja tehničkih pričuva treba oduzeti od vrijednosti proizvodnje i dodati smanjenja). Druga je mogućnost izračunati vrijednost proizvodnje kao zbroj troškova.

Za djelatnosti K66 NACE-a za koje promet nije naveden u financijskim izvještajima vrijednost proizvodnje definira se kao potraživanja za kamate i slični prihodi, umanjeno za obveze za kamate i slične izdatke, uvećano za prihod od provizija, uvećano za prihod od dionica i drugih vrijednosnih papira s varijabilnim prinosom, uvećano za neto dobit ili neto gubitke iz financijskih transakcija, uvećano za prihod od subvencija povezanih s proizvodom ili prometom.

Za djelatnosti K66 NACE-a za koje je promet naveden u financijskim izvještajima vrijednost proizvodnje definira se kao promet, uvećano za kapitaliziranu proizvodnju, uvećano za prihod od subvencija povezanih s proizvodom ili prometom.

Varijabla 250401: Dodana vrijednost

Dodana vrijednost složeni je pokazatelj neto operativnog prihoda, prilagođen za amortizaciju i primanja zaposlenika, čije je sastavnice statistička jedinica kao takve priznala tijekom referentnog razdoblja. Njezina vrijednost dobiva se formulom:

+ promet

+ prihod od subvencija povezanih s proizvodom ili prometom

+ kapitalizirana proizvodnja

± promjene zaliha robe

- ukupne nabave robe i usluga.

Varijabla 250501: Bruto poslovni višak

Bruto poslovni višak višak je koji proizlazi iz poslovanja nakon nadoknade inputa rada.

Može se izračunati na temelju dodane vrijednosti umanjene za troškove primanja zaposlenika. Riječ je o iznosu koji je dostupan jedinici, a koji joj omogućava plaćanje dobavljača iz vlastitih sredstava i duga, plaćanje poreza i financiranje čitavog ili dijela vlastitog ulaganja.

INVESTICIJE

Varijabla 260101: Bruto investicije u dugotrajnu materijalnu imovinu

Bruto investicije u dugotrajnu materijalnu imovinu uključuju sva ulaganja u dugotrajnu materijalnu imovinu koja je statistička jedinica kao takve priznala tijekom referentnog razdoblja, osim ulaganja na temelju revalorizacije ili poništenja prethodno priznatih gubitaka od umanjenja vrijednosti i na temelju reklasifikacije (prijenosa) druge dugotrajne materijalne imovine.

Povećanja među ostalim uključuju kupnje, financijske najmove, poboljšanja, preinake, renovacije, gradnju, samogradnju i sve kapitalizirane troškove, kako je predviđeno primjenjivim računovodstvenim standardima kojima se definiraju kriteriji za priznavanje i vrednovanje.

Varijabla 260102: Bruto investicije u zemljište

Bruto investicije u zemljište uključuju sva ulaganja u zemljište, podzemna ležišta, šume i unutarnje vode, materijalnu imovinu za istraživanje i procjenu, rudarstvo, naftnu i plinsku imovinu te sličnu imovinu, koja je statistička jedinica kao takve priznala tijekom referentnog razdoblja. Bruto investicije u zemljište dio su varijable Bruto investicije u dugotrajnu materijalnu imovinu.

Varijabla 260103: Bruto investicije u kupnju postojećih zgrada

Bruto investicije u kupnju postojećih zgrada uključuju sva ulaganja ili kupnju zgrada i sličnih objekata koji su u trenutku kupnje već u upotrebi (tj. nisu novi), koje je statistička jedinica kao takve priznala tijekom referentnog razdoblja.

Bruto investicije u kupnju postojećih zgrada dio su varijable Bruto investicije u dugotrajnu materijalnu imovinu.

Varijabla 260104: Bruto investicije u gradnju i poboljšanje zgrada

Bruto investicije u gradnju i poboljšanje zgrada uključuju:

- sva ulaganja u gradnju novih zgrada za vlastitu uporabu (samogradnja),
- svu kupnju novih zgrada (obično u okviru ugovora o gradnji, čiji je korisnik izvještajna statistička jedinica),
- svu kapitaliziranu dogradnju, poboljšanje, poboljšanja i renovacije postojećih zgrada (ako je vjerojatno da će statistička jedinica ostvariti dodatne gospodarske koristi povezane s njima), koje je statistička jedinica kao takve priznala tijekom referentnog razdoblja.

Bruto investicije u gradnju i poboljšanje zgrada dio su varijable Bruto investicije u dugotrajnu materijalnu imovinu.

Varijabla 260105: Bruto investicije u strojeve i opremu

Bruto investicije u strojeve i opremu uključuju sva ulaganja u strojeve, vozila, dijelove i opremu, uredsku opremu, računalnu, komunikacijsku i mrežnu opremu te ostalu opremu, koja je statistička jedinica kao takve priznala tijekom referentnog razdoblja.

Bruto investicije u strojeve i opremu dio su varijable Bruto investicije u dugotrajnu materijalnu imovinu.

Varijabla 260106: Bruto investicije u dugotrajnu nematerijalnu imovinu osim goodwilla

Bruto investicije u dugotrajnu nematerijalnu imovinu osim goodwilla uključuju sva povećanja dugotrajne nematerijalne imovine koja je statistička jedinica kao takve priznala tijekom referentnog razdoblja.

Povećanja među ostalim uključuju kupnje, financijske najmove, poboljšanja, dodatke, preinake, renovacije, gradnju, samogradnju i sve kapitalizirane troškove, kako je predviđeno primjenjivim računovodstvenim standardima kojima se definiraju kriteriji za priznavanje i vrednovanje te pojam "goodwill".

Varijabla 260107: Investicije u kupljeni softver

Investicije u kupljeni softver smatraju se nematerijalnom imovinom samo ako je vjerojatno da će poduzeće imati gospodarske koristi od te imovine i ako je troškove te imovine moguće pouzdano izmjeriti. Ako nabava softvera ne ispunjava te uvjete, smatra se troškom u trenutku njegova nastanka i uključuje se u vrijednost Ukupne nabave robe i usluga.

Investicijama u kupljeni softver vrijednost se utvrđuje na temelju nabavne cijene, uključujući sve uvozne carine i nepovratne poreze na transakcije te sve troškove koje je moguće izravno pripisati pripremi programske opreme za njezinu predviđenu uporabu. Takvi troškovi, primjerice, uključuju naknade za ugradnju softvera. Pri utvrđivanju nabavne cijene potrebno je odbiti sve trgovačke popuste

i rabate.

Varijabla 260108: Prihodi od prodaje materijalnih ulaganja

Prihodi od prodaje materijalnih ulaganja uključuju vrijednost postojeće materijalne kapitalne imovine prodane trećim stranama. Prodaji materijalne kapitalne imovine vrijednost se utvrđuje na temelju stvarno dobivene cijene (bez PDV-a), a ne na temelju knjižne vrijednosti, i to nakon odbitka svih troškova prijenosa vlasništva koje snosi prodavač. Nisu uključena vrijednosna usklađivanja i raspolaganje imovinom osim prodaje.

- Statistička jedinica

Statistička jedinica koja se upotrebljava jest poduzeće.

- Statistička populacija

Obuhvaćena su aktivna poduzeća koja su, prema glavnoj djelatnosti, svrstana u područja B do N, P do R te u odjeljke 95 i 96 područja S NKD-a 2007.

1. Relevantnost

1.1. Korisnici podataka

Interni korisnici:

-Statistički poslovni registar - ažurira se povratnim informacijama iz strukturnih poslovnih statistika

-Tuzemne FATS statistike (iFATS) - kreiraju se na temelju rezultata strukturnih poslovnih statistika

-kratkoročne poslovne statistike

-statistika industrije

-statistika trgovine

-statistika građevinarstva

Vanjski korisnici:

-međunarodne organizacije

-ministarstva i tijela državne uprave - podaci na zahtjev

-znanstvenici i istraživači - podaci na zahtjev

-poslovni subjekti - podaci na zahtjev

-novinari

1.1.1. Potrebe korisnika

Standard koji je propisao Eurostat uglavnom zadovoljava domaće i inozemne korisnike, no katkad postoji potreba za detaljnijim podacima.

1.1.2. Zadovoljstvo korisnika

Prvo istraživanje o zadovoljstvu korisnika Državnog zavoda za statistiku provedeno je 2013., zatim 2015. i 2022., a posljednje je provedeno potkraj 2024. Rezultati istraživanja mogu se provjeriti na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku <https://dzs.gov.hr/istaknute-teme-162/kvaliteta/istrazivanja-o-zadovoljstvu-korisnika/1752>.

1.2. Potpunost

Istraživanje strukturnih poslovnih statistika pokriva sve varijable propisane EU-ovim uredbama i Eurostatovim metodološkim standardima.

1.2.1. Stopa potpunosti podataka

Stopa potpunosti podataka je: 100%

2. Točnost i pouzdanost

2.1. Uzoračka pogreška

Nije primjenjivo.

2.1.1. Pokazatelji uzoračke pogreške

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.2. Neuzoračka pogreška

Neuzoračka pogreška pojavljuje se u obliku pogreške obuhvata, pogreške mjerenja, pogreške obrade i pogreške izbora modela.

2.2.1. Pogreška obuhvata

Nema točnih informacija o jedinicama izvan obuhvata, ali pretpostavlja se da ih je vrlo malo. Statistički poslovni registar kontinuirano provjerava sve relevantne administrativne izvore (administrativni registar, obrtni registar).

2.2.2. Stopa nadobuhvata

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.2.3. Pogreška mjerenja

Kontrole se primjenjuju na izvorima podataka (Fina, druge službe i odjeli Državnog zavoda za statistiku). Radi smanjenja pogrešaka Odjel strukturnih poslovnih statistika dostavlja izvorima podataka prijedloge za unaprjeđenje kontrola i metodoloških uputa.

2.2.4. Pogreška neodgovora

Nije primjenjivo.

2.2.5. Stopa neodgovora jedinice

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.2.6. Stopa neodgovora na određenu varijablu

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.2.7. Pogreška obrade

Pogreške unosa i obrade nastale na izvorima otklanjaju se automatskim postupkom obrade podataka.

Moguće su pogreške obrade zbog neodgovarajućega automatskog postupka obrade podataka (prekomjerna obrada podataka).

2.2.8. Stopa imputacije

Pokazatelj se ne izračunava.

2.2.9. Pogreška izbora modela

Eventualne pogreške nastaju zbog neprikladnosti modela procjene u pojedinim slučajevima.

2.3. Revizija podataka

2.3.1. Politika revizije podataka

Za strukturne poslovne statistike ne postoji posebna revizijska politika, a u slučaju potrebe postupa se u skladu s [Općom revizijskom politikom DZS-a](#).

2.3.2. Praksa revizije podataka

Za strukturne poslovne statistike ne postoji praksa revizije podataka.

2.3.3. Prosječna veličina revizije podataka

Pokazatelj se ne izračunava.

2.4. Desezoniranje

Nije primjenjivo.

3. Pravodobnost i poštivanje rokova objavljivanja

3.1. Pravodobnost

Privremeni podaci objavljuju se s vremenskim odmakom od 11 mjeseci, a konačni s odmakom od 19 mjeseci od kraja izvještajnog razdoblja.

3.1.1. Pravodobnost prvih rezultata

Pravodobnost prvih rezultata je: T + 11 mjeseci

3.1.2. Pravodobnost konačnih rezultata

Pravodobnost konačnih rezultata je: T + 19 mjeseci

3.2. Poštivanje rokova objavljivanja

Svi podaci objavljuju se u planiranim rokovima u skladu s Kalendarom objavljivanja statističkih podataka.

3.2.1. Poštivanje rokova objavljivanja – dostava i objavljivanje

Vremenska određenost je: 1

4. Pristupačnost i jasnoća

-mrežne stranice Državnog zavoda za statistiku - elektronička verzija Priopćenja

-mrežne stranice Državnog zavoda za statistiku - baza podataka

4.1. Priopćenja

[Poslovanje poduzeća u 2023.](#)

4.2. Mrežna baza podataka

Strukturne poslovne statistike - Poslovanje poduzeća u [PC-Axis baze podataka](#)

4.3. Pristup mikropodacima

Uvjeti prema kojima određeni korisnici mogu imati pristup mikropodacima propisani su [Pravilnikom o uvjetima i načinu pristupa i korištenja povjerljivih statističkih podataka Državnog zavoda za statistiku za znanstvene svrhe](#) (NN, br. 5/23.).

4.4. Dokumentacija o metodologiji

-mrežne stranice Državnog zavoda za statistiku - elektronička verzija [Priopćenja](#)

-mrežne stranice Državnog zavoda za statistiku - baza podataka [Strukturne poslovne statistike](#)

5. Usklađenost i usporedivost

5.1. Koeficijent asimetričnosti kod zrcalnih statistika

Nije primjenjivo.

5.2. Usporedivost tijekom vremena

Usporedive serije podataka dostupne su za razdoblje od 2008. do 2018., te 2019. do 2023.

U 2019. nastupio je prekid vremenske serije i podaci nisu usporedivi s prethodnim godinama.

5.2.1. Duljina usporedivih vremenskih serija

Duljina usporedivih vremenskih serija je: 5

5.2.2. Razlozi za prekid u vremenskoj seriji

Podaci za 2019. nisu usporedivi s podacima prethodnih godina zbog proširenja obuhvata aktivnih poduzeća (od 2019. uključene su i one fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost, a čija je aktivnost utvrđena na temelju prijave poreza na dohodak u paušalnom iznosu). Osim toga, do 2018. referentne godine pravne i fizičke osobe koristile su se kao ekvivalent poduzeću, dok se od 2019. primjenjuje definicija poduzeća prema metodologiji EU-a.

5.3. Usklađenost kratkoročnih i godišnjih statistika

Pokazatelj se ne izračunava.

5.4. Usklađenost s podacima nacionalnih računa

Pokazatelj se ne izračunava.

5.5. Usklađenost s podacima iz administrativnih izvora

Pokazatelj nije primjenjiv.

6. Trošak i opterećenje

6.1. Trošak

Troškovi proizvodnje minimalni su i uglavnom se odnose na troškovne potrebe kontrole izvora i obrade podataka, s obzirom na to da se ulazni podaci preuzimaju iz postojećih administrativnih i statističkih izvora.

6.2. Opterećenje

Opterećenje izvještajnih jedinica svedeno je na najmanju moguću mjeru upotrebom administrativnih izvora. Opterećenje je prisutno samo u slučajevima kad je potrebna provjera podataka izravnim kontaktiranjem s izvještajnim jedinicama.